

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDÍÍ
Institut mezioborových studií Brno

**Sociopsychologické faktory ovlivňující prostituční chování, její zátěž, problémy
a východiska**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Antonín Olejníček

Vypracovala:
Lenka Beranová, DiS.

Brno 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Sociopsychologické faktory ovlivňující prostituční chování, její zátěž, problémy a východiska“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.

Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Brně dne 22.4. 2011

.....

Lenka Beranová

Poděkování

Děkuji panu PhDr. Antonínu Olejníčkovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Lenka Beranová

OBSAH

Úvod	2
1. Definice prostituce a její charakteristiky	4
2. Historie	6
2.1 Dějiny prostituce	6
2.2 Prostituce v Čechách	7
2.3 Dílčí závěr	8
3. Motivace a formy prostitučního chování	10
3.1 Motivace k prostitučnímu chování	10
3.2 Příčiny prostituce a sociopsychologické faktory	12
3.3 Formy prostituce	15
3.4 Dílčí závěr	17
4. Aspekty prostituce a východiska z prostitučního chování	18
4.1 Trestná činnost a růst kriminality	18
4.2 Rizika a problémy spojené s prostitucí	20
4.3 Prevence	23
4.4 Pomáhající organizace, psychosociální služby, streetwork	25
4.5 Dílčí závěr	28
5. Výzkumná část	29
5.1 Metodologie výzkumu	29
5.2 Charakteristika výzkumného prostředí	29
5.3 Výsledky šetření	33
5.4 Dílčí závěr	34
Závěr	36
Resumé	38
Anotace	39
Seznam použité literatury	40

ÚVOD

„Doma jsem se s rodiči dohadovala o každou korunu. Ted' je to jiné. Když se rodiče dozvěděli, čím se živím, nechtějí mě už ani vidět. Jsem drahé zboží, ale poskytuji za to perfektní služby. To znamená dobře vypadat, umět si s hostem popovídat, rozptýlit ho a plně uspokojit. Proč to dělám? Zvykla jsem si na velké peníze a jsem spokojená“ (Prudilová, 1991: 28). Osoby, které si zvyknou na prostituci, se naučí tuto situaci akceptovat a může jim začít také vyhovovat. Prostituce je ve společnosti dle mého rozšířený jev. Sex je základní lidskou potřebou, podmíněnou biologicky. U člověka je situace složitá, neboť uspokojování všech potřeb je v důsledku vývoje lidstva podmíněno nejen biologicky, ale i kulturně (Teryngel, 1991). Prostituce je sociálně patologický jev, který zahrnuje problémy, které souvisí s narušením lidského bytí. „Ovšem každý má právo na pomoc, když se rozhodne jakkoli změnit svůj život“¹. Prostituce je jev, se kterým jsem došla do styku. Osoba, kterou znám, vykonává tuto „profesi“ a proto jsem se chtěla o této problematice více dozvědět.

Téma mé práce je zaměřeno na sociopsychologické faktory ovlivňující prostituční chování. Tuto oblast jsem si zvolila především proto, že z poznatků o prostituci, které jsem nastudovala z odborné literatury, je zřejmé, že prostituce je problematický jev a dle mého je mu věnována stále nedostatečná pozornost.

Cílem mé práce je popsat **sociální a psychologické faktory, které podněcují a motivují prostituční chování jedinců**. Poté se v praktické části zaměřuji **na motivaci a rizika prostitučního chování, kde je dobré využít prevenci a jaká jsou východiska prostituce z pohledu klientek**. V převážně většině prostituují ženy z toho důvodu ve své práci se spíše zaměřuji právě na tuto skupinu.

Má bakalářská práce se dělí na teoretickou část a praktickou část. Teoretickou část nejprve zaměřuji na obecné téma prostituce. Zde pojednávám o definici pojmu, dále zmiňuji historii, uvádím motivy a konkrétní příčiny a formy prostituce. Také se věnuji popisu aspektů prostituce a východisek ven z prostituce, jaká jsou možná řešení. Na závěr se zmiňuji o možné pomoci prostituujícím osobám a poukazuji zde na zařízení, která se zabývají pomocí. V praktické části na to navazuji šetřením, kde se zajímám o pohled samotných klientek, které se prostitucí zabývají, jak ony samotné to z jejich pohledu vidí. Využívám zde kazuistik a metody rozhovoru. Co si myslí

---

¹ Dostupné na: <http://www.rozkosbezrizika.cz/cz/kdo-jsme/1-poslani-organizace/>

o rizicích jejich profese a jak by se mělo předcházet prostituci, aby k ní nedocházelo a případně, když k ní dojde, jak se zpátky resocializovat.

Problémy provázející prostituci jsou zdrojem pro sociální pedagogiku, neboť je třeba se zaměřit na výchovu jako součást procesu socializace jedinců ke změně, sociálně působit v minoritních a rizikových skupinách. Snažit se o její prevenci. Na konci dvacátého století se vychovatelé nalézají v obtížné situaci, když mají v každodenním provozu udržet na zřeteli lidský smysl výchovy. Na jedné straně je tlak tradice nutí k uchování zbytků autority, na straně druhé si uvědomují, že celkové změny společenského klimatu rozhodně nepříspěvají k posílení pozic výchovy a vzdělání ve společnosti (Jedlička, 1998).

Domnívám se, že toho důvodu bude tvorba bakalářské práce přínosem. Prostituce je velice závažná a je potřeba se jí věnovat a snažit se nacházet východiska. Sociální pedagogika se zaměřuje na výchovu jedinců a tudy by mohla vést cesta, pomáhat vychovávat jedince a vést je správným směrem už v brzkém věku.

Nebylo v silách pojmout větší počet respondentek a zjistit, tak úplně přesně veškeré informace, které jsem potřebovala.

TEORETICKÁ ČÁST

1. DEFINICE PROSTITUCE A JEJÍ CHARAKTERISTIKY

Pro pochopení problematiky prostituce je podle mého názoru nejdříve nezbytné pojem definovat a uvést základní informace k tomuto pojmu. Nejasnosti vznikají již při vlastním definování prostituce. Co je to prostituce, kde začíná, co je a co ještě není prostitutivní chování? To jsou otázky, na které není tak jednoduché dát jednoznačnou odpověď.

Pohlavní pud je, vedle pudu sebezachování, nejmocnější činitel v životě lidském. Pokud není ovládán rozumem a vůlí, způsobuje mnoho zlo, např. prostituci. Každé zlo je však dvojnásob smutné, vyskytne-li se už v mládí, v nedospělém věku člověka (Panýrek, 1923).

Prostituce je propůjčování se k sexuálnímu styku za úplatu (Malinová, 1982). Nerozlišuje se zde, zda jde o materiální či peněžitou úhradu, i když v tom určitý rozdíl je, ale důležité pro vznik prostituce je možnost platit peněžně i jinak za sexuální výkon. Prostituce je považována v kulturních zemích za sociálně patologický jev, protože porušuje platné normy sexuálního jednání ve společnosti. Prostituuující se osoby patří ke specifickým a zároveň rizikovým skupinám jak po zdravotní, tak po stránce sociální. Podle Kempného (1939) nutno rozlišovat dva hlavní pojmové významy slova prostituce. „Prostituce v užším slova smyslu je sociální skutečnost, vznikající vztahem dvou základních sil lidských osobností, pudu pohlavního a pudu sebezáchovy (sociální i biologické), přesněji vyjádřeno pudu po umožnění svérázně prožít svůj život“ (Kempný, 1939: 3). Tyto dvě různé pudové oblasti poskytují dvě různé skupiny problémů: problémy psycho – sexuálně sociální a biologicko – hygienické na jedné straně a problémy hospodářské a sociálně nápravné na straně druhé.

Aby vznikla prostituce, musejí spolupůsobit dvě řady podmínek, které jsou ve vztahu velmi složitým. První řadu těchto podmínek tvoří sociální prostředí. Aby mohla v prostředí vzniknout prostituce, musí počet obyvatel dosáhnout jisté výše a obyvatelstvo musí být značně heterogenní. Takové prostředí, v němž je potenciál sexuálního hladu značně silný a kde tedy začíná vznikat poptávka po vhodných sexuálních objektech. V širším významu tedy jde o střetnutí nabídky s poptávkou. Většinu prostituujících tvoří ženy. To je dáno poptávkou.

Další dvě základní charakteristiky prostitutivního chování, které zmíním, jsou propůjčení se k sexuálnímu styku za úplatu, doprovázeného častým střídáním partnerů. (Malinová, 1982).

Podle Panýrka (1923) prostituce je pohlavní styk ženy s mužem, touto po živnostensku, tj. za peníze, prováděný – s každým mužem, který zaplatí. Podstatný rys prostituce je scházející láska, tj. touha ženy ukojiti pohlavní pud bez jakékoli odměny jen s jedním, milovaným mužem. S tím také souhlasí Teryngel (1991), který prostituci definuje jako „řemeslné poskytování pohlavního styku za peníze“.

V oblasti teorie se zdá definice jednoznačná, ale při praktickém označování prostitutivního chování se naráží na řadu obtíží. Ve skutečnosti nelze vždy jednoznačně určit, kdy se jedná o dar nebo pozornost a kdy se jedná o úplatu. Rozhodnutí vypovědět, zda sexuální styk byl výrazem emočních, sexuálních nebo jiných potřeb, závisí vždy na zkoumané osobě. Ta má tendenci spíše zakrývat skutečnost, že hlavní motivací sexuálního styku byly u ní peníze nebo jiná forma úplaty.

Dílčí závěr

Lidská společnost měla s prostitucí problémy odnepaměti. Prostituce se stala nejstarším šeptaným tématem světových dějin. V některých zemích ji tolerovali, jinde se ji snažili zlidštit a organizovat různými předpisy či zákony. Ovšem sex je základní lidskou potřebou a je prostředkem k uspokojování potřeb, jako je jídlo, pití a pokud je poptávka, tvoří se i nabídka. Prostituce tedy je a zřejmě i bude.

Pro pochopení prostituce je dobré si objasnit její historii a podívat se na to, jak se prostituce vyvíjela v určitých obdobích. Z toho důvodu následuje kapitola pojednávající o historii.

2. HISTORIE

2.1 Dějiny prostituce

„Kdybych měl začít historicky, nezbude než uvést, že výraz prostituce se odvozuje od latinského slova „prostituere“, což znamená postavit se vpřed, veřejně se stavěti, veřejně se prodávati“ (Kovařík, 1993). Prostituce je známa ve všech historických kulturách od vzniku monogamní rodiny. Oficiální morálka prostituci akceptuje jen v některých společnostech, většinou na nižším stupni vývoje (Malinová, 1982).

V mnoha původních společnostech byla volná láska považována za posvátnou a přirozenou tak jako jídlo a pití. Dívka, která holdovala volné lásce, nebyla opovržení, nýbrž byla pokládána za zasvěcenou bohům (Chmelík, 2003). Neomezené ukájení pohlavního pudu bylo často výsadou nejvyšších vrstev.

Starověk

V žádné době a v žádném městě světa nehrály lehké ženy a prostitutky větší roli než v Athénách a Korintu ve zlatém věku řecké kultury. Ve starém Řecku ovládala Venušina služba (prostituce) ve svých nejrůznějších podobách všechny oblasti života. Ale hlavně ji používali v boji proti homosexualitě. Athény ochotně trpěly prostitucí, protože jim z ní plynuly nemalé daně, z nichž financovaly stavbu lodí a nákladnou výzbroj. V Římě byla situace odlišná; veřejná prostituce se zde objevovala zejména při zvláštních příležitostech, jako byly například různé slavnosti. V Římě byla spíše než ženská prostituce oblíbenější mužská. Byly dováženi mladí otroci, cena za ně byla vysoká a byli považováni za luxus.

Středověk

Křesťanství vyzývalo k cudnosti, odříkání a pohlavní zdrženlivosti. Ale i církve se s prostitucí musela nakonec smířit. Dokonce jí z toho plynuly určité výhody. Papežská komora pobírala příjem z domů, které pronajímala správcům nevěstinců. Nad prostitucí bděla stálá církevní i světská kontrola. Měšťané, řemeslníci, ale i duchovní toužili po styku s prostitutkami (Chmelík, 2003). Ve vrcholném středověku hodnostáři zřídili pro vojáky tzv. zábavní domy. Ženy v tomto domě měly mnoho výhod, město nad nimi

drželo ochrannou ruku. Lehké ženy sloužily hlavně dvěma skupinám mužů - vojákům a duchovním. Kněží nesměli uzavírat manželství, takže byli odkázáni na služby konkubín či prostitutek. Později přišli radní s opatřením, které se využívá i dnes. Pokusili se vytlačit prostituci do určitých čtvrtí nebo ulic (Chmelík, 2003).

Novověk

Došlo k mravnímu úpadku papežství. Do Říma přesídlovalo hodně lidí a mezi nimi i kurtizány. „To byly vzdělané, emancipované ženy, které uměly psát, číst, zpívat. Prostitutky v této době platily daň a také musely být označené zpravidla červenou stužkou nebo odznakem na rameni“ (Chmelík, 2003: 58). Velkou odpůrkyní prostituce byla Marie Terezie. Vydávala nařízení a mravní zákony. Mezi tresty bylo stříhání vlasů, nucená práce atd.

Ještě v první čtvrtině 20. století bylo ve většině civilizovaných zemí značné omezení předmanželského sexuálního styku a mimomanželského styku vůbec. Hodnota ženy byla v její reprodukční funkci a panenství bylo často nutnou podmínkou pro uzavření manželství (Malinová, 1982).

Období světových válek

V tomto období začala etapa zániku nevěstinců. Moderní společnost totiž dávala přednost tajné prostituci a hodinovým hotelům, protože jí připadaly diskrétnější. Na druhou stranu začal vznikat jiný typ nevěstinců, a to tzv. pojízdný polní puff (Chmelík, 2003). Vojáci měli dovoleno se s ženami stýkat, ale museli si dávat pozor na pohlavní choroby. Druhým nebezpečím bylo prozrazení vojenského tajemství, to ovšem platilo pro důstojníky. Novinkou této doby bylo používání prostitutek jako tajných informátorek nasazených na důstojníky. Po válce si sex a prostituce vytvořily novou říši v bytech a apartmánech za pomoci telefonních linek.

2.2 Prostituce v Čechách

Prostituce se ve středověku rozvíjela hlavně ve městech, protože vesnická společenství prostituci prakticky neznala. Prostitutkami se většinou ženy stávaly z touhy po snadnějším životě a výdělku. Chtěly žít v lepším prostředí, než do jakého se

narodily. Mnohé dívky a ženy byly ovšem k prostituci donuceny jako zástava nebo úhrada dluhů svých otců nebo manželů. Existovala zde institucionalizovaná prostituce, která byla světskou mocí kontrolovaná a spravovaná (Chmelík, 2003). Vedle ní ovšem existovaly také nelegální nevěstince vedené kuplířkami. Od počátku 20. století začaly veřejné domy pomalu vycházet z módy. Těžiště prostituce se začalo přesouvat na ulici. Tam neměla policie už takové možnosti kontroly.

Prostituce je stará jako lidstvo samo a v žádném případě nejde o jev 20. století spojený s úpadkem společnosti. Současná sexuální promiskuita je jev, který zasahuje lidskou společnost ve všech jejích sférách. „Nahlížení na prostituci souvisí s liberálním přístupem k této problematice, s přístupem k řešení mezilidských vztahů, s výchovou v rodině, v partnerských vztazích apod.“ (Chmelík, 2003: 62). Prostituce se v posledních letech dle mého v naší republice rychle rozrostla. Mnoho dívek provozujících toto řemeslo postává na vyhlášených mezinárodních silničních tazích prakticky po celý rok. Kromě již zmíněných silnic mezinárodního významu je prostituce vykonávána v nočních zábavních podnicích a dalších zařízeních hotelového typu se zahraniční klientelou, ale také doma v soukromí nebo pro tento účel pronajatých bytech apod. Prostitutky se především zaměřují na cizince nebo solventní podnikatele. Určitá část prostituce je zprostředkovávána "na zakázku", je předem objednána na dobře fungujícími "dealery prostituce", kteří z ní velmi lukrativně těží (Chmelík, 2003). Část prostitutek navazuje známosti s potenciálními zákazníky autostopem. Zejména tato prostituce je pak doprovázena následnými krádežemi a nebo loupežemi na obětech. Podstatou prostituce současné doby je dosažení co největšího zisku, na kterém však profitují další osoby, kuplíři. Prostituce je často doprovázena majetkovou, násilnou nebo mravnostní trestnou činností. Některé prostitutky se zaměřují na podnapilé osoby, které ve vhodnou chvíli okrádají.

2.3 Dílčí závěr

Stěží bychom hledali starší řemeslo, než je prostituce, jejíž náplní je „prodejná láska“. Především však neexistuje jiné řemeslo tak úzce spjaté se skutečným a často utajovaným životem všech možných národů a za všech dob, provozované zejména

ve městech a na ulicích. Na otázku, je-li prostituce nezbytné zlo či odstranitelná anomálie, odpovídá každá historická epocha po svém. V průběhu historie se prostituce vyvíjela dle lidské společnosti. Prostituce je jevem, s nímž si neporadili do dnes v celém průběhu historie, liší se jen její formy.

V následující kapitole se zaměřuji na příčiny a motivy k prostitučnímu chování, které vedou klienty ke kroku, aby se daly na dráhu prostituce. A také popisují typy prostituce, jaké máme formy a rozdělení prostituce, kde je lze provozovat.

3. MOTIVACE A FORMY PROSTITUČNÍHO CHOVÁNÍ

Vznik prostituce je podmíněn mnoha faktory a nelze jednoznačně stanovit v každém konkrétním případě jeho příčinu. Vždy se jedná o souhrn více vlivů, které ke vzniku prostituce vedly.

3.1 Motivace k prostitučnímu chování

Nejčastější příčinou, proč dívka začne s prostitucí je lehkost zaměstnání, snadno vydělané peníze či finanční tíseň. Nicméně, v současné době se prostituci zabývá stále více žen, které jsou vzdělané, netrpí hmotnou nouzí a ani nebyly k prostituci „dotlačeny“ jinými negativními okolnostmi ani sociálním prostředím. Pro tyto ženy, které jsou často velmi atraktivní a pečují o sebe, je pouze snadným výdělkem.

Dle Matouška (2010) můžeme motivaci členit:

1. Motivace vnějším tlakem

Žena je do nabízení sexuálních služeb vmanipulována okolnostmi a okolím. Sem můžeme zařadit dívky, které opustily dětský domov a v podstatě nemají kam jít. Významný vliv na současné chování má u mladých žen i situace v původní rodině. Chudoba, hrubé chování, násilí, ponižování a nedostatek pracovních příležitostí v místě bydliště způsobují, že vstup do prostituce je pociťován jako úleva. Jisté nepříjemnosti spojené s prostitucí (násilí, ponižování a urážky) nejsou pro tyto dívky ničím, co by z dřívějšího života neznaly.

2. Motivace vlastní potřebou

Mezi prostitutkami existuje podskupina žen, které do prostituce vstoupily kvůli sklonu k promiskuitnímu chování a tento způsob práce je pro ně do jisté míry koníčkem. Vstupu těchto žen do světa prostituce většinou předchází úvaha „Proč si za to nevzít peníze? A spouštěcím mechanismem bývá setkání s někým, kdo je do prostituce uvede. Ani v tomto případě není jednoduché překonat ostych a strach a požádat předem o zaplacení za sexuální styk. Postoj „čerstvé“ prostitutky k sobě samé i postoj veřejnosti k ní se tím okamžikem prostě změní. Přestože ani předtím nebyla

odmítavá, od chvíle, kdy se jednoznačně definuje jako prostitutka, už je okolím posuzována jinak.

3. Motivace racionální rozbahou

Úvaha končící závěrem, že sex je práce a že lze takto vydělat poměrně dost peněz, a navíc je to mnohem svobodnější či nezávislejší zaměstnání než jiné profese.

Vyhovující atributy prostituce:

- práce v nočních hodinách – zajímavá pro matky malých dětí
- možnost pracovat jen některé dny v týdnu – využívají studenti
- možnost oddělovat práci od osobního života – snadné pro homosexuálně orientované prostitutky, sex s muži práce a sex se ženou stojí mimo práci. Tyto ženy nemají morální konflikty, nezamilovávají se do zákazníků.

I vzdělané krásné mladé dívky se někdy ocitají v situaci, kdy provozování prostituce považují za schůdné, k dočasné a provizorní řešení. Potřebují nutně peníze, sexuální služby mohou nabízet tam, kde je to výnosné (eskort). Do stavu relativní nouze se dostávají dívky v době studia. Poskytování sexuálních služeb má oproti jiným formám „brigád“ dvě nesporné výhody - je finančně lukrativní, neboť v krátkém časovém úseku umožňuje získat dostatek peněz, a je flexibilní, tj. dává provozovatelce prostor disponovat vlastními časovými možnostmi.

Po skončení studia absolventka hledá zaměstnání, potřebuje někde bydlet a chce už konečně „začít žít“, případně se pokouší vytvořit si hmotné předpoklady pro samostatnou podnikatelskou činnost. Nezřídka se však stane, že žena pocítí vážné zdravotní či psychické následky svého způsobu života. Některé ženy pak od svých původních záměrů upouštějí. Prostituce je dostane do jiného světa – peníze pro ně ztrácejí hodnotu, nebo se naopak stanou jedinou hodnotou, která je zajímá. A díky tomu změna – přinášející nutnost peníze vydělávat pracněji a rozumně s nimi hospodařit – přestává být přitažlivá. To vše se mi potvrdilo také v rozhovoru s osobami, se kterými jsem komunikovala.

3.2 Příčiny prostituce a sociopsychologické faktory

Asi každého napadne, že za všechno může moderní doba. Ano i ne. Je to částečně tím, že vývoj v posledních desetiletích obrátil poměr obyvatel měst a venkova. Urbanizace a výstavba mamutích sídlišť přinesly anonymitu.

• společnost

Hlavní příčinou mnoha negativních vlivů ve společnosti je, že dochází k celosvětové krizi rodiny, tradiční podoba, formovaná po tisíciletí katolickou církví, nemá pro současnou generaci přitažlivost (Janula, 2010). Ženy jsou emancipované, preferují volnější a rovnoprávnější vztahy k partnerovy.

• rodinné prostředí

Nejnápadnějším faktorem, který odlišuje prostitutky od ostatních žen, je rodinné prostředí, ve kterém ženy prožily své dětství. „Prostitutky mnohem častěji pocházejí z neúplných nebo rozháraných rodin, soužití rodičů hodnotí jako méně šťastné, matky byly častěji panovačné a tvrdé, u rodičů se častěji vyskytoval alkoholismus“ (Uzel, 1991: 141). Největší vliv má asi rodinné prostředí, ve kterém tyto ženy a dívky prožily své dětství. Často utíkají z domova už v dětství a nezbyvá jim nic jiného než se živit prostitucí (Chmelík, 2003). Určujícím faktorem prostitučního chování žen jsou tedy rodinné faktory, atmosféra, ve které děvče vyrůstá. A jelikož procento rozvodů v současné době stále stoupá, není to jistě dobrým vkladem a perspektivou pro děvčata z takových manželství (Uzel, 1991). Souhlasím s názorem, kdy mládež - její chování souvisí se stavem společnosti. Při honbě za kariérou a penězi rodiče nemají čas na výchovu, city a lásku dětem nahrazují tím, že jim koupí všechno, o co si řeknou (Janula, 2010).

• sociální prostředí a osobnostní struktura

Aby vznikla prostituce, musejí spolupůsobit dvě řady podmínek, které jsou ve vztahu velmi složitým. První řadu těchto podmínek tvoří sociální prostředí. Podle Kempnýho (1939) aby mohla v prostředí vzniknout prostituce, musí být značně heterogenní. Takové prostředí, v němž je potenciál sexuálního hladu značně silný a kde tedy začíná vznikat poptávka po vhodných sexuálních objektech. Do druhé řady podmínek patří speciálně uzpůsobená osobnostní struktura individua, jež se prostituci oddává a jež

prostitute používá. „Jednou z hlavních příčin prostituce jest nemravné prostředí, v němž žije mnoho dětí, a kterým jsou degenerovaná již individua k prostituci takřka předurčena“ (Paulová, 1922: 13)

Ty, kdo už používají prostitute jako prostředku ukojení sexuálního instinktu, jsou lidé, kteří při malé citlivosti sociálního já používají prostitute jako nejrychleji dosažitelného a nejjednoduššího prostředku k okamžitému ukojení vzrypělého sexuálního afektu. Ti, kdož z jakýchkoliv důvodů trpí pocitem méněcennosti – sociální (v dětství nezažili dostatek rodinného tepla a něhy nebo trpí tělesným nedostatkem). Celá jejich osobnost však reaguje na sociálně negativisticky, takže nedovedou najít vhodného erotického partnera. Sexuální (mají více méně odůvodněné obavy před sexuálním stykem s normálním partnerem). Lidé s nucenou sexuální zdrženlivostí – snoubenci, kteří ještě nechtějí sexuální život a nebo pro sexuální přetvářku. Manželé pro dočasnou nucenou sexuální zdrženlivost (nemoc, těhotenství, šestinedělí), používají pouze pro tuto dobu prostitute. A manželé zklamaní, neuspokojení, kteří chtějí formálně své manželství udržet. V rozlukovém procesu, vdovci, staří mládenci, služební cesta. Příležitostně svedené a periodicky používající prostitute a sexuálně úchylné osobnosti.

Vedle skupiny prostitutek, které žily od malička v prostitučním prostředí nebo alespoň v prostituční oblasti, tvoří druhou větší část prostitutky, které se dostaly na tuto dráhu nějakými silnými životními otřesy (rázu erotického finančního) nebo delším zhoubným působením prostředí či nějaké osoby (Kempný, 1939). Pokud jde o motivaci žen věnujících se prostituci, jsou to jednoznačně poměrně snadno a lehce vydělané peníze. „To, co vydělá mladá dívka jako prodavačka za měsíc, získá jako prostitutka za čtyři dny“ (Kovařík, 1993: 31).

Konečným cílem je touha ukojit určitou tendenci zkonkrétněnou v určitý pevný sociální tvar (býti tanečnicí, herečkou, mít mnoho krásných šatů, jezdi po cizích zemích). Prostředkem k tomuto absolutnímu cíli jsou peníze. „Stává se tedy získání peněz relativně nedůležitějším cílem, k němuž jediným nejvhodnějším a nejjednodušším prostředkem je krásné, žádoucí, dráždicí ženské tělo“ (Kempný, 1939: 18).

Podle Kempnýho (1939) je možno eticky rozlíšiť dva typy prostitútek:

- prostitútky, podmienené dedične a vychovávané k prostitúcii pozvolna vhodným prostredím
- prostitútky, ktoré sa dostaly na dráhu prostitúcie nejakým silnejším nárazom, pričom čemž jejich osobnostní struktura sice umožnila jejich cestu, nikterak však nutně k ní nevedla.

● **Nemožnosť sexuálneho vyžití v rámci manželství**

Nemožnosť sexuálneho vyžití v rámci manželství způsobena častým odloučením manželů nebo nezpůsobilostí jednoho z nich k pohlavnímu styku, sexuální deviaci, neschopnost nebo nemožnost navázat uspokojivý kontakt s opačným pohlavím apod., to jsou jedny z hlavních příčin vytvoření poptávky po sexuálních službách (Malinová, 1982). Je známo, že pokud existuje poptávka, většinou se dříve nebo později vytváří také nabídka. Tak se dostávají v prostitúci vedle sebe dvě hodnoty – ta nejintimnější a jedinečná jakou je sexuální styk a ta nejveřejnější, jakou jsou peníze. Peníze jsou v prostitúci nejčastější odměnou za sexuální styk a materiální výhody zde mají funkci peněz nikoli dárků.

● **promiskuita**

Sexuální styk je běžně chápán jako vyústění emocionálního vztahu. Existují však případy, kdy sexuální styk je realizován bez emoční účasti a výběr partnerů je víceméně nahodilý. Časté střídání partnerů, promiskuity, nemůžeme považovat za prostitúci, i když často bývá jejím předstupněm. Promiskuita je důsledek nezdrženlivosti v sexuálním životě, kdežto motivace sexuálního styku při prostitútivním chování je zcela odlišná. Zde stojí na prvním místě peníze nebo jiná forma úplaty a sexuální zájmy jsou vedlejší, nebo nehrají vůbec žádnou roli.

Podle Paulové (1922) není pravdou, že ženy jsou k prostitúci většinou donuceny bídou. Prostitútky si obyčejně ničeho neuspoří, naopak, poněvadž se chtějí nápadně oblékati, nejčastěji mají větší nouzi, než kdyby pracovaly.

Existují ženy, které si prostitúci pomáhají k pohodlnějšímu životu, svým mužům k lepším příjmům, které se prostituují, aby mohly jezdit v automobilu, aby měly o několik toalet více anebo prostě proto, že jest to módou. Dnes jest vůbec těžko udati důvody, neboť jsou případy hrozné a neuvěřitelné.

„Ve snaze vyzkoumat sociální příčiny prostituce byly prováděny různé výzkumy, co že jsou to vlastně za děvčata, která si volí tuto životní cestu a toto nejstarší řemeslo. Zda-li mají snad nějakou zvýšenou potřebu pohlavního styku, takže normální sexuální život by pro ně nebyl dostatečný, nebo jsou to opravdu chudiny, které by se pro svou nízkou kvalifikaci, manuální nezručnost nebo opožděnější duševní vývoj v jiném zaměstnání neuplatnily?“ (Uzel, 1991: 140).

Na světě neexistuje jediná společnost, která by se dokázala zbavit prostituce. Ve snaze najít sociální příčiny prostituce byly prováděny různé výzkumy, o kterých se zmiňuje také autor Chmelík. „Jisté je, že se toto řemeslo neprovozuje za účelem sexuálního ukojení, nýbrž pouze z důvodů zjištěných. Přináší rychlý a snadný výdělek. Některé dívky jsou k tomu téměř donuceny nízkou kvalifikací, opožděným duševním vývojem, s kterým by se v zaměstnání neuplatnily“ (Chmelík, 2003: 55).

3.3 Formy prostituce

Prostituci lze charakterizovat a dělit podle různých kritérií. Podle Chmelíka (2003) za důležité však považujeme následující dvě kritéria. První podle subjektu poskytování sexuálních služeb za úplatu. Zde jde o ženskou a mužskou prostituci a dětskou prostituci. Druhým kritériem je vymezení prostituce podle prostředí, ve kterém je prostituce vykonávána. Vztahuje se jak na prostitutky z řad žen, tak i mužů.

Orientačně lze vymezit pět základních forem:

1. Privátní prostituce - Jde o prostitutky s vlastní malou a relativně stálou klientelou. Tato prostituce je vykonávána "na úrovni", kdy jsou schopni klienty i reprezentovat při jejich společenských povinnostech, na veřejnosti apod. Prostituci poskytují v soukromých, luxusně zařízených bytech.

2. Hotelová prostituce - Klientela není stabilní, společenská úroveň prostitutek se odvíjí od kategorie hotelů a klientů. V převážné míře však jde o prostituující osoby s poměrně vysokým vzděláním, dobrým vystupováním, ovládají zpravidla jeden světový jazyk. Klientelou jsou cizinci. Na jejich prostituci profitují obvykle další osoby, např. taxikáři, recepční a další hotelový personál.

3. Bytová prostituce - Jde o poměrně širokou škálu prostituujících osob, provozujících prostituci ve vlastních bytech. Sem lze přiřadit i dětskou prostituci. Často se jedná o poskytování hromadného sexu. Průvodním jevem této kategorie je četná majetková trestná činnost (zákazník bývá okraden), včetně ohrožování mravní výchovy mládeže (prostituce za přítomností dětí apod.). Z dalších rizik lze vyjmenovat rizika zdravotní, sociální i kriminální, spočívající v tom, že bytová prostituce má velmi blízko k organizované kriminalitě.

4. Barová prostituce - Provozována v různých sex barech, "masážních" salonech a erotických podnicích. Prostitutky jsou obvykle cizinky, které vykonávají prostituce velmi často z donucení. Tento druh prostituce bývá často spojován s obchodem se ženami, násilím, vydíráním a mravnostní trestnou činností, zejména s trestným činem znásilnění.

5. Pouliční a silniční prostituce - Jde o nejproblémovější formu prostituce. Věková kategorie prostituujících osob je zpravidla nízká, nízká je také jejich intelektuální úroveň a stupeň vzdělání. Velmi často jsou osoby mentálně zaostalé, sociálně nevyspělé, které poskytují pohlavní styk a jiné formy sexuálního styku, téměř kdekoli a komukoli. U této formy prostituce je velmi vysoké riziko pohlavních chorob a různé trestné činnosti.

Samostatnou kategorií je **homosexuální prostituce**. Tato je poskytována převážně mladými muži nebo spíše ještě chlapci ve věku kolem 18 let. Je zajímavé, že tato prostituce nemusí být, a v řadě případů také není, poskytována muži s heterosexuálním zaměřením. Je tomu tak proto, že tato forma prostituce má mezi mladými muži výrazně "komerční" charakter (Chmelík, 2003). Většina prostitutů pochází z rozvrácených, sociálně slabých a disfunkčních rodin.

K dalším druhům prostituce patří **dětská prostituce a organizovaná prostituce**. O těchto druzích se více vyjadřují v následující kapitole.

Ženská prostituce se koncentruje převážně do erotických podniků, jsou tu zastoupeny ženy se sociálním či jiným deficitem, ženy na úrovni, zaopatřené i v nouzi. I soukromé byty jsou často zařízeny jako luxusní penzion s barem.

3.4 Dílčí závěr

Každá prostituce znamená morální úpadek. Prostituce je jevem amorálním, protože prostitutka jde s každým partnerem, bez citu, za peníze. Jedná se o obchod, a to ve sféře, která by měla patřit dvěma milujícím se lidem. Pokud jde o motivaci žen věnujících se prostituci, jsou to poměrně snadno a lehce vydělané peníze. Někdy jsou mezi nimi ženy s nižší inteligencí a malým rozhledem i nedostatečnými životními zkušenostmi. Existují nejnižší řády prostitutek, pouliční, ale samozřejmě také existují i ty pro lepší klientelu, cizince, obchodníky a náročné podnikatele.

4. ASPEKTY PROSTITUCE A VÝCHODISKA Z PROSTITUČNÍHO CHOVÁNÍ

4.1 Trestná činnost a růst kriminality

„I přes různost názorů na problematiku legalizování prostituce převažuje ve společnosti negativní postoj a prostituce je hodnocena jako amorální jev poškozující pověst České republiky v zahraničí, negativně je vnímána i otevřenost prostituce a veřejná přístupnost na mezinárodních tazích silnic první třídy“ (Chmelík, 2003: 63). Bylo by však kontraproduktivní zakázat prostituci zákonným aktem.

Z právního hlediska provozování prostituce v České republice není trestné. Prostituce u nás není tedy trestným činem. Nemůže za ni být trestána ani prostitutka, ani její zákazník. Ale je s ní spojeno široké spektrum trestné činnosti, páchané jednak samotnými prostituujícími osobami, jednak na těchto osobách. Prostituci je možno postihovat pouze nepřímo. Mohou být trestány za kuplířství, příživnictví nebo porušování pracovní kázně, tzn. trestnými však mohou být související jednání, např. krádeže, loupeže nebo nakažení pohlavní chorobou, ohrožení mravní výchovy mládeže v případě, že prostituce je vykonávána před dětmi.

Prostituce je mimořádně citlivě vnímána ze strany Policie České republiky, která je nucena řešit širokou škálu s ní souvisejících problémů kriminálního charakteru. Dále uvádím trestné činy, které se na prostituci vážou:

Trestnými činy, které s prostitucí přímo souvisejí, jsou trestný čin kuplířství - § 204 tr. z., trestný čin obchodování se ženami - § 246 tr. z. a trestný čin zavlčení do ciziny - § 233 tr. z. K dalším trestným činům, které se nejčastěji v souvislosti s prostitucí vyskytují, jsou - ohrožování mravnosti - § 205 tr. z., ohrožování mravní výchovy mládeže - § 217 tr. z., ohrožování pohlavní nemocí - § 226 tr. z., omezování osobní svobody - § 231 tr. z., zbavení osobní svobody - § 232 tr. z., znásilnění - § 241 tr. z., pohlavní zneužívání - § 242 tr. z., vydírání - § 235 tr. z., loupež - § 234 tr. z., maření výkonu úředního rozhodnutí - § 171 tr. z. a padělání a pozměňování veřejné listiny - § 176 tr. z. Prostituce patří k základním odvětvím organizovaného zločinu. Oběťmi těchto trestných činů jsou prostituující se osoby na straně jedné a zákazníci na straně druhé².

---

² Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce/rozbor.html>

Jak již bylo řečeno, otázka prostituce jako sociálně-patologického jevu, na který se váže řada sociálních, zdravotních, bezpečnostních a dalších rizik, není právním řádem České republiky komplexně řešena. Jsou postihovány jenom "doprovodné" jevy související s prostitucí nebo následky na objektu ochrany. „Je zajímavé, že dosud platnou právní úpravou, která byla přijata k regulaci prostituce, je zákon č.241/1922 Sb. zákonů a nařízení o potírání pohlavních nemocí, ve znění zákona č. 158/1949 Sb. zákona č. 88/1952 Sb. předmět úpravy tohoto zákona byl novelizacemi významně omezen. Jeho dosud platné znění se omezuje na zákaz zřizování a udržování nevěstinců a na povinnost státní správy zřizovat ústavy, v nichž se "řemeslným prostitutkám" zajistí dočasný útulek a příležitosti k nápravě“ (Chmelík, 2003: 67).

Jak bylo vzpomenuto, letitou snahou exekutivy je regulovat prostituci zákonem, jehož věcný záměr byl již několikrát projednáván a také v současné době je projednáván ve vládě České republiky (stav ze srpna 2002). Záměrem zákona, který by řešil otázku prostituce, je regulování (Chmelík, 2003).

Z celospolečenského hlediska je za nejnebezpečnější považována dětská prostituce. Jde o vysoce latentní formu prostituce, a to z toho důvodu, že kuplíři a organizátoři dětské prostituce jsou si dobře vědomi, že se dopouštějí velmi společensky nebezpečné trestné činnosti.

Vraťme se již ke zmíněnému, s prostitucí je spojeno široké spektrum trestné činnosti, páchané jednak samotnými prostituujícími osobami, jednak na těchto osobách. Kuplíři organizující prostituce mají ve "správě" zpravidla několik žen, které nutí k prostituci (Chmelík, 2003). Jejich činnost je organizačně propojena, i když se nedá říci, že mezi nimi existovala stálá organizační vazba. Lze však vysledovat určité prvky, formální znak charakteristické pro organizovanou skupinu. Latentnost a ztížená odhalitelnost nelegálního jednání jsou i vlastní organizovanému zločinu, který má mnoho shodných rysů s legálními praktikami především obchodních organizací. „Kuplířství“ je trestný čin, který jen zřídka přitahuje pozornost systému trestního soudnictví. Avšak důkazy z vyšetřování ukazují, že prostitutky jsou vystaveny násilí ze strany kuplířů a pod nátlakem nuceny vstoupit do této problematiky a povaha vztahu mezi kuplíři a prostitutkami (Tiggey, 2002) Organizovaný zločin je sférou masivního obchodu, v jehož jednotlivých sektorech působí profesionální zločinci, kteří používají

obdobného stylu práce jako specialisté v legální sféře (Mühlpachr, 2001). Nesnadnost odhalení základních složek mafií stěžují nejenom stále častější nenápadnost provozování jednotlivých aktivit, ale i obtížná infiltrace do jejich organizovaných struktur. Kuplířství jsou ve větší míře vystaveny ženy, které provozují „pouliční sexuální služby“ a mladé prostitutky. Přestože kuplíři jsou nepochybně důležitým článkem při náboru lidí do sexuálních profesí, nejsou článkem jediným. Sehrávají však klíčovou roli při uvěznění žen v sexuální profesi.

O regulaci prostituce se mluví dvacet let, poslední návrh zákona dokonce uvádí i pravidla a podmínky: dosažení 18-ti let, plná způsobilost k právním úkonům, trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost, povinnost absolvovat pravidelné lékařské vyšetření, odvádět daně atd. Kdyby byl přijat, byl by to velký posun vpřed, došlo by k vytlačení prostitutek z veřejných prostor i k omezení dětské prostituce (Janula, 2010).

4.2 Rizika a problémy spojené s prostitucí

V souvislosti s rozšířením prostituce vznikají v některých lokalitách problémy, které negativně ovlivňují každodenní život jejich obyvatel. Zejména veřejné nabízení sexuálních služeb pobuřuje veřejnost, obtěžuje občany a má nepříznivý vliv na výchovu dětí a mládeže³.

● zdravotní rizika

Provozování prostituce přináší spoustu rizik. Stále důrazněji jsou vyjadřovány obavy z nekontrolovatelného šíření sexuálně přenosných onemocnění, včetně HIV/AIDS. V první řadě se jedná tedy o závažná zdravotní rizika. Mezi prostituujícími osobami se často můžeme setkat s řadou gynekologických onemocnění a zejména s pohlavními chorobami, jako je například syfilis, kapavka, hepatitida nebo již zmiňovaný nejzávažnější AIDS.

Negativní vlivy prostituce jsou obdobné jako u pornografie. Nejvíce ohroženým okruhem obyvatel jsou děti a mládež. Převládá však i nechuť podřídit provozování prostituce zákonným pravidlům, které by chránily společnost, zejména však

---

³ Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce/rozbor.html>

mládež, před sociopatogenními vlivy prostituce, ale i osoby před různými pohlavními chorobami. Pro tuto situaci je příznačný patový stav, ve kterém na jedné straně převládá negativní postoj k provozování prostituce, na druhé straně však nebyl nalezena vůle prostituci regulovat zákonnými prostředky (Chmelík, 2003). O tom se také zmiňují v kapitole 4.1. Podle Januly (2010) prostituce v dětském věku negativně působí na charakter člověka. Zanechává v něm naprostou citovou prázdnotu. „Dítě může prožívat vedle pocitů viny i pocity moci a hrdosti. Nevinnost dítěte však nespočívá v tom, že nemá sexuální pocity, ale v nepochopení situace dané jeho nezralostí“ (Gjuričová, 2002: 68). Závažnost negativních důsledků pro dítě souvisí s povahou zneužití, čím víc je spojeno s použitím násilí. Později prostitutky jsou otrokyněmi těla, které pro ně představuje nástroj obživy. "Práce" je sice může nějaký čas bavit, ale ne dlouho. Předstírání orgasmu může uspokojit klienta, ale je těžko. Nejsou schopné lásky a nedokážou se zamilovat, i když si namlouvají, že ano. U prostitutů je to ještě horší, zvláště pokud nejsou homosexuálně orientovaní, což nebývají. Jsou sice schopni kvůli penězům potlačit přirozené touhy a dosáhnout ejakulace s muži, kteří je nevzrušují, ale to na nich nutně musí zanechat následky. Pohlavní styk bez citu je bezcenný, i kdyby se jím vydělaly statisíce.

● Socioekonomické faktory

Socioekonomické faktory představují výrazný vliv na vznik patologického chování. Vliv reklamy, masmediálního působení, orientace na ekonomickou prosperitu, orientace na úspěch, nedostatek času, stresující životní styl, zvýšená ekonomická náročnost rodinného rozpočtu vytvářejí předpoklady zkoumaného jevu. V rodinách ubývá možností individualizovaných projevů, absentuje využívání kvalitních volnočasových aktivit (Mühlpachr, 2001). Praktikující prostitutka se vymanila z primárních sociálních vztahů, aby se stala součástí světa, který respektuje vlastní normy, má vlastní zákony, vlastní kulturu, vlastní techniky. Prostituce přináší i řadu problémů ryze sociálního charakteru. Vyskytují se případy tzv. prostituce z chudoby. V případě obtížně zaměstnatelných nekvalifikovaných žen a dívek se stává nejnaději dostupnou možností výdělku. Nezaměstnané ženy z chudších částí republiky dojíždějí za výkonem povolání do lukrativnějších částí země. V extrémních případech se stává akceptovaným a dokonce vynucovaným způsobem obživy, na němž parazitují celé rodiny.

Prostituující se osoby ve své většině neplatí zdravotní a sociální pojištění. Doba, po kterou neplatí příspěvky na sociální pojištění, se jim nezapočítává do doby

potřebné pro nárok na starobní důchod, rovněž jim nevzniká nárok na dávky vyplývající z nemocenského pojištění, tj. nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a peněžitá pomoc v mateřství.

● **resocializace**

Další problém může představovat resocializace prostituujících osob, které se chtějí vrátit do normálního plnohodnotného života. Tyto osoby bývají zpravidla psychicky i sociálně nevypělé, nemají vštěpeny základní morální i lidské hodnoty. Jejich kvalifikace je nízká, takže možnost získat vhodné zaměstnání je nesnadná, mají dluhy. To vše jsou negativní dispozice, které znesnadňují jejich resocializaci. Možnost získat pro ně bydlení a zaměstnání je minimální. Azylové domy přijímají ve většině případů jen ženy, které mají trvalé bydliště v místě působnosti zařízení. Navíc azylových míst je málo.

● **další rizika**

Poskytování komerčních sexuálních služeb nepřináší pouze tělesné uspokojení či materiálních zaopatření, souvisí s množstvím problémů jako nechtěné těhotenství, prohlubování rasové nesnášenlivosti, kriminální aspekty prostituce, zdravotní rizika.

Mladé ženy jsou při poskytování sexuálních služeb vystaveny mnohem většímu riziku než dospělé ženy, a to jak po fyziologické stránce, tak po stránce psychologické – mladé dívky jsou snadněji ovlivnitelní a přístupnější k rizikovému chování. Na druhé straně mladistvý „nevinný“ vzhled, neprofesionalita, a tudíž i větší manipulovatelnost svádějí zákazníky k nechráněnému sexu právě s mladistvými a velmi mladými prostitutkami (Matoušek, 2010). Labilita a nezdrženlivost se mj. projevují i v přístupu k drogám. Stále důrazněji jsou vyjadřovány obavy z trestné činnosti, která se na prostituci váže, včetně drog a nelegálního ozbrojování. Problém mladistvých je, že závislosti – ať už na alkoholu, či na drogách – se u nich vytvářejí za kratší období a zapouštějí mnohem hlubší kořeny než u dospělých. Intoxikace je pro ně žádoucí stav, nikoli problém. Podobně je tomu s prostitucí. Najednou se stanou středem pozornosti, mají moc, mají peníze, ale nemají jasnou představu o tom, jakým rizikům se vystavují. Americký badatel G.M. Caplan (1984) upozorňuje na fakt, že prostitutkami se v mnoha

případech stávají dívky, které odešly z domova, mnohé z nich z domova utekly, jiné byly z domova prostě vyhozeny.

4.3 Prevence

Prevenci chápeme jako snahu o předcházení nežádoucímu jevu a ochranu před jeho negativními důsledky (Chmelík, 2003). Obsahem prevence je tedy realizovat opatření, kterým chceme negativnímu jevu předcházet a pozitivně působit na ty, na něž je prevence zaměřena. Abychom mohli negativnímu jevu účinně předcházet, je potřeba jej dobře popsat, analyzovat, charakterizovat, poznat příčiny jeho vzniku, fungování apod. V současnosti je prevence chápána ve smyslu působení na již existující negativní jevy a jejím účelem je omezit a zmírnit jejich následky. Prevence také reaguje na jevy, které již ve společnosti propukly, což je typické pro problematiku šíření prostituce, pornografie a dalších. Prevence by tedy měla působit tak, aby tyto negativní jevy omezila na minimum, zmírnila jejich dopady na společnost, když už je nedokáže úplně odstranit. Preventivní působení by mělo být systematické a zaměřené na ovlivňování podmínek vzniku těchto jevů komplexně (Chmelík, 2003). Výchovně vzdělávací faktory jsou charakteristické prioritní orientací škol na efektivnost vzdělávacího procesu, na výkonnost žáka (Mühlpachr, 2001). Protože rodina přestává plnit funkci rozhodující výchovné instituce, ta se tedy přesouvá na vzdělávací instituce, Statut profesionálního vychovatele předpokládá plnění role poznávací a výchovně výukové, s prognózováním dalšího vývoje žáka. Aktivní výchovné působení na žáka představuje pomoc při volbě cílů, při korekci již zvolených cílů.⁴ Cíle by měly být konkrétní, realizovatelné a spíše krátkodobé. „Pozornost, která je dnes věnována nárůstu sociálně patologických jevů a snaha přimět školy k jejich prevenci, ale i k nápravě v reedukativních procesech, nemusí být zdaleka svědectvím o tom, že stav společnosti je den ode dne katastrofálnější a beznadějnější“ (Jedlička, 1998: 16). Obrovský zájem o sociálně patologické jevy je nesen obecnou snahou o stálé rozšiřování možností a hranic sociální kontroly. Je tedy možné, že čím vyšší bude nejistota veřejnosti a její znepokojení nad deviantním chováním, tím větší tlak bude vyvíjen i na pedagogy jako

---

⁴ Výchova je obvykle definována jako proces vědomé a řízené socializace, čili jako souhrn veškerých činností, jejichž prostřednictvím je vychovávaný formován pro život v určitém společenství, na základě postojů, které daná komunita považuje za významné a směřodátne (Jedlička, 1998).

na významný článek v kultivaci lidských možností každého jedince. Souhlasím s názorem, že „společenská objednávka nutí vychovatele obracet pozornost k možnostem včasné prevence a nápravy všude tam, kde se rýsuje nebezpečí nežádoucího vývoje žáka“ (Jedlička, 1998: 17).

Je třeba zvážit primární, sekundární a terciární prevenci, zde hovoříme o sociální prevenci:

● **Primární prevence**

Zde jde o to, aby nežádoucí jev vůbec nenastal, je tedy zaměřena na širokou veřejnost a směřuje do budoucna. Důležitou a stěžejní úlohu zde plní masmédiá, výchovně – vzdělávací zařízení a legislativa. Aby byla primární prevence co nejučinnější, a to i v oblasti prostituce, je potřeba se zaměřit na co nejnižší věkové skupiny a na prostředí, v němž se utváří postoje a hodnoty a v neposlední řadě také na mezilidské vztahy. Je dobré si uvědomit, že příslušnou úpravou výchovného prostředí lze vzniku mnoha sociálně patologických jevů předejít. „Odborníci došli k závěru, že možnost předcházení negativnímu vývoji mladého jedince je dána především vytvářením a nabízením alternativních výchovných cest“ (Jedlička, 1998: 43).

Kuplíři jsou produktem vlastního prostředí stejně tak jako jejich oběti. Je třeba hledat kreativní způsoby, jak učinit přítrž budování kuplířských profesí. Mnozí zahájili trestnou činnost ve věku od 13 let do 19 let i dříve, všichni strávili nějakou chvíli v Ústavech pro nezletilé pachatele. Při včasné identifikaci rizikových osob a včasné zásahu by důležitou roli mohly sehrát Skupiny pro nakládání s mladistvými pachateli. Svou úlohu hrají též orgány mimo rámec systému trestního soudnictví (Tiggey, 2002). Mnozí vyrůstali v ubytovnách v oblastech s rozšířeným výskytem sexuálních služeb, mnozí z nich přišli ve výchovném věku do styku s kuplíři nebo dealery drog, mnozí z nich byli častými záškoláky. Vzdělávací orgány, místní bytové orgány a orgány péče o mladistvé mohou v této situaci nabídnout radu a podporu a snížit tak výskyt názoru mladých lidí, že jejich jediné příležitosti spočívají v nelegální sféře. Tam kde selže primární prevence musí po trestu následovat konstruktivní práce, jejímž cílem je pomoci pachatelům nalézt alternativu k páčání trestné činnosti kuplířství. Následuje sekundární prevence.

• Sekundární prevence

Co se týče prostituce jako sociálně patologického jevu, je zde úloha sekundární prevence nesmírně důležitá, neboť se ve svém důsledku zaměřuje na vytipování tzv. rizikových skupin či jedinců a rizikových životních situací, za nichž k prostituci obvykle dochází. Sekundární prevence se tedy zaměřuje už na rizikové faktory, jakými jsou sociální prostředí a sociální vztahy. Jejím účelem je následně včasné vyhledání problému, poskytnutí aktuálních informací, poradenská činnost a sociální péče. Je možné obrátit se na sociální pracovníky, výchovné poradce apod., kteří jsou schopni poskytnout pomoc při řešení problému.

• Terciární prevence

Je zaměřena na poskytnutí odborné pomoci prostřednictvím lékaře, psychologa, policisty, anebo také streetworkera, který pracuje přímo v terénu. Terciární prevence usiluje rovněž o eliminaci recidivy a pomoc při resocializaci, která je důležitá v případě, když prostituující osoba projeví zájem a ochotu začlenit se zpět do „normálního“ společenského prostředí. Na poli terciární prevenci vyvíjí úsilí různá léčebná zařízení, poradenské služby a v neposlední řadě také občanská a charitativní sdružení.

4.4 Pomáhající organizace, psychosociální služby, streetwork

Pomáhající organizace Rozkoš bez rizika (R-R)

V ordinaci R-R jsou prováděna vyšetření na všechny pohlavní a gynekologické onemocnění (HIV, syfilis, kapavka, hepatitida A,B,C, atd.). Poskytovány informace o prevenci pohlavně přenosných infekcí včetně předtestového a potestového poradenství HIV. Provoz ambulance v Praze i Brně je pravidelně 1 x týdně. V ordináčnících hodinách je vždy přítomen lékař venerolog, který se střídá s lékařkou gynekoložkou. „Naší cílovou skupinou jsou především ženy pracující v sexbyznysu, dále ostatní osoby působící v prostituční scéně a ohrožené rizikovým způsobem života, nejen rizikovým sexuálním chováním“⁵.

---

⁵ Dostupné na: <http://www.rozkosbezrizika.cz/cz/kdo-jsme/3-nase-cilova-skupina/>

Psychosociální služby - institucionální

a) krátkodobá

Mezi nejčastější úkony sociální práce patří vyřizování dokladů, pobytu na území ČR, doprovázení na úřady a jiné asistenční služby, jako doprovázení klientek do azylových zařízení.

Velké množství klientek žádá o pomoc při hledání ubytování. Jiné si chtějí najít nové zaměstnání, ale nemají odpovídající vzdělání nebo nabídnuté mzdy nestačí na pokrytí životních nákladů a tak se vrací zpět na ulici. Často nemají ponětí, jak hledat zaměstnání, jak si domluvit pohovor, jak vůbec mluvit po telefonu a jednat při osobním kontaktu s personalistou. R-R pomáhá klientkám získat tyto dovednosti a mohou si je zde i nanečisto vyzkoušet.

b) dlouhodobá

Jednou z nejnáročnějších služeb je pomoc při tzv. resocializaci neboli návratu do společnosti a to snahou o zlepšení vztahů s rodinou a okolím, vymanění se z drogové či jiné závislosti apod. Jedná se o dlouhodobější proces, který není jednoduchý a vždy je spojen s mnohačetnými problémy vyžadujícími postupné řešení.

Mezi typické formy institucionální sociální práce patří krizová intervence, prevence negativních sociálně patologických jevů a také rozhovor s klientkou. Toto se uplatňuje v situacích jako jsou potíže v partnerských vztazích, rodinné problémy – př. dítě v ústavní péči – zprostředkování kontaktu se zařízením a setkání s dítětem atd.

Streetwork

Streetwork neboli terénní sociální práce patří k nejdůležitějším metodám činnosti. Sociální pracovnice v nočních hodinách navštěvují místa, kde se provozuje prostituce, oslovují již známé klientky a kontaktují nové, v průběhu rozhovoru klientky informuje, jak chránit sebe a své zdraví. Přináší s sebou nabídku bezplatného a anonymního testování prostřednictvím testů na HIV, informační materiály o bezpečnějších formách sexuální práce, o službách sdružení, nezbytné kondomy a lubrikační gely – preventivní (ochranné) prostředky Taková setkání jsou zakončována pozváním do ordinace na kompletní venerologické vyšetření. Kontaktovaným klientkám jsou také předávány důležité rady pro jejich práci, např. jak snížit rizika protržení kondomu, co dělat, když kondom praskne atd. Sama jsem se této formy

pomoci zúčastnila a bylo to pro mne velkým přínosem. Prostituuující osoby měly o pomoc zájem.

V některých příhraničních oblastech pracují prostitutky na ulici za velmi náročných pracovních podmínek a často se setkávají s násilím jak ze strany zákazníků tak i „managerů“. Toto násilí bývá opakované a nepřiměřeně brutální, dívky přicházejí do poradny s modřinami, zlomeninami, popáleninami. Poradna dává kontakty, kam se dívky mohou obrátit. Bezplatně jsou také poskytovány služby v mobilní ambulanci. Zjistilo se, že i sebemenší finanční příspěvek může být důvodem k odmítnutí služby, což je (resp. může být) společensky nebezpečné, obzvláště v případě, že klientka trpí některou z vážných pohlavně přenosných infekcí. Vyšetřují klientky cizinky, které nejsou pojištěné a jejich sociální situace je špatná. Tyto ženy vyšetřují a léčí také zdarma.

Krizová intervence je klientkám v krizi poskytována jak kvalifikovanými interními pracovníky, tak i smluvním psychologem. Organizace se snaží o celkovou osobní vyrovnanost a stabilitu všech klientek nejenom v pracovním, osobním, ale také partnerském životě. S partnerskými problémy pomáhá stálým klientkám velmi často. Jejich vztahy bývají buď poněkud nestandardní (lesbické páry) až patologické, a ony nejsou schopné objektivně posoudit zdravotní a kvalitu takového vztahu. Většinou neměly možnost naučit se a vůbec vidět, jak zdravý a vyrovnaný partnerský vztah vypadá. Ženy mají jedno a více dětí v ústavní péči. V takových případech jim R-R zprostředkováváme kontakt s těmito zařízeními a poskytuje prostor pro setkání matky a dítěte a povzbuzuje je k návštěvám dětí, psaní dopisů a posílání balíčků atd. Samozřejmě pouze pokud má matka na dítě pozitivní vliv. Jednou z nejnáročnějších služeb, které poskytují, je pomoc při tzv. resocializaci neboli návrat do společnosti. Jedná se o dlouhodobější proces, který není jednoduchý a vždy je spojen s mnohačetnými problémy vyžadujícími postupné řešení.

Výchova má socializační ráz, umožňuje jedinci vrůst do společně sdílené kultury tak, že si osvojí normy, pravidla, role a požadované vzorce jednání. A k řízení socializaci také patří, že bude bránit tomu, co určité společenství považuje za nežádoucí a ohrožující (Jedlička, 1998). A když se to nepodaří na začátku, již při výchově, je vždy obtížnější resocializovat se.

4.5 Dílčí závěr

Prostituce není trestným činem a mezinárodně uznávané principy abolice nedovolí, aby se jí stala. Určitá míra regulace je ovšem potřebná. Prostituce přináší četná zdravotní i psychická rizika. Ideální by bylo, kdyby zafungovala primární prevence, kdy se snažíme předcházet patologickým jevům a nikoli až řešit vzniklý problém. Pokud k tomu už dojde, je dobré zřizovat pomáhající organizace, které budou poskytovat rady azylového charakteru, radit kam se obrátit o nouzové ubytování, pomoc, zprostředkovávat anonymní vyšetření atd.

PRAKTICKÁ ČÁST

Doposud se moje práce týkala teoretických informací týkajících se prostituce. Získané teoretické poznatky budou nyní sloužit jako podklad pro moje šetření. Těžištěm byly kasuistiky tří prostitutek. V průzkumné části jsem se zaměřila na motivaci a rizika prostitučního chování, kde je dobré využít prevenci a jaká jsou východiska prostituce z pohledu samotných klientek.

5.1 Metodologie výzkumu

Pro zpracování metodologie bakalářské práce jsem zvolila metodu kvalitativního výzkumu. Strauss, Corbinová (1999) charakterizují kvalitativní výzkum jako jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace. Může to být výzkum týkající se života lidí, příběhů, také chodů organizací nebo vzájemných vztahů. Dle Dismana (2002) je kvalitativní výzkum interpretace sociální reality a nenumerné šetření, které je založeno na indukci. Vychází z dat, který získáváme hloubkovým rozhovorem a nestrukturovaným pozorováním. Já sama neprováděla výzkum, měla jsem jen omezený počet zkoumaného vzorku.

Byly použity následující techniky:

1. pozorování klientek
2. rozhovory
3. analýza odborné literatury

5.2 Charakteristika výzkumného prostředí

Kazuistika – tři příběhy

Zde jsem se dlouze rozhodovala jakou formu výzkumu zvolím, abych se dozvěděla potřebné informace. Měla jsem obavu, kde a jak seženu potřebnou dávku respondentů, kteří budou ochotni mi na otázky odpovědět. Sice jsem dříve byla součástí streetwork práce s klientkami, kdy jsem navštěvovala organizaci Rozkoš bez rizika, ale bylo mi

jasné, že jen tak klientky oslovit bude náročné. V tomto případě jsem využila známosti, kdy ve svém okolí mám známou, která činnost provádí. Bez její pomoci by bylo velmi obtížné se k ženám provozující prostituci dostat. Známa se to snaží utajit před okolím, i já sama jsem to několik let vůbec netušila, až tomu chtěla náhoda a já navštěvovala právě zmíněnou Rozkoš bez rizika, kde jsme na sebe náhodně narazily. Požádala jsem jí tedy nyní o pomoc, myslím, že mi tímto hodně ulehčila získávání respondentů. Bez známosti se domnívám, že by tak ochotné klienty nebyly. Nejdříve se jí do toho také moc nechtělo, přece jen bavit se s někým o jejím životě, se jí moc nelíbilo. Nakonec, ale svolila. Zřejmě proto, že sama studuje a tudíž ví, co to obnáší. Pro rozhovor jsem oslovila celkem deset žen, které provozují prostituci a pouze tři ženy mi byly rozhovor ochotny poskytnout. Moje známá Pavla, provozuje prostituci v luxusním nočním klubu, sama je ještě studentka, bere tuto práci jako přivýdělek. Ta mi také domluvila rozhovor s další slečnou Ivetou, ta pracuje také v jednom nočním klubu, ale dříve, když na tom bylo o hodně hůře, pracovala na ulici. Dále jsme se rozhodla, že zkusím najít nějaký kontakt na internetu. Spoustu klientek mi odmítlo pomoci a nechtěli mít s tímto nic společného. Podařilo se mi „přemluvit“ jednu respondentku Anetu, která souhlasila, ale pouze s rozhovorem po telefonu či e-mailu. O osobní setkání nejevila zájem.

Pavla

Pavla chytrá, krásná holka, která se ocitla na dráze, na které nechtěla. Pavla je studentkou vysoké školy v Brně. Je jí 25 let a už má za sebou hodně zkušeností. Dle jejího vyprávění pochází ze slušné a spořádané rodiny. Rodiče vlastní rodinnou firmu a odjakživa kladli Pavle na srdce, že firmu jednou převezme. Díky firmě, ale neměli vůbec na Pavlu čas. Měla vše, co si mohla přát po finanční stránce, ale dle mého pozorování chyběly city a čas strávený společně s rodinou. Pavla byla od svých 18 let víceméně zvyklá se o sebe sama postarat. Zvykla si, že má vše, co si jen přeje, rodiče neměli problém splnit Pavle veškerá finanční přání.

Pavla si na tento standart zvykla, ba naopak začala mít pocit, že ještě potřebuje mít více. Začala si pořizovat věci, které jí stály čím dál tím větší výdaje a tak se rozhodla, že s tím něco udělá. Nejdříve objevila inzerát „dobře placená práce“ – chat. Šla se optat na pár informací a už tam zůstala. Nejdříve si pouze psala na anglickém erotickém videochatu, později už i odhalovala více, až přišla nabídka začít s prostitucí. Byla mladá, viděla to ze začátku jako možný příjemný přivýdělek. Přešla do nočního klubu a

začala se živit vlastním tělem. Je zajímavé, že odsuzuje pouliční prostituci. Nedokáže si představit, že někdo dělá prostituci na ulici, podle ní je špinavá, nechutná a nebezpečná a naopak zlehka vyzdvihuje prostituci v klubu, kde se nic zlého stát nemůžu, kde je všechno ověřený. Nezdálo se jí, že by dělala něco špatného, dle jejího vyprávění, ze začátku to také považovala za koníček, jak sama říká, měla ráda sex, tak proč si neužít a nemít za to odměnu. Dnes už to bere jinak, bere to jako povinnost a požitek z toho nemá. Rodiče ani okolí vůbec netuší, kde Pavla bere tak vysoké finance. Snaží se to maskovat a nedávat tolik na obdiv, že nemá nouzi o peníze, ovšem stejně kolem ní kolují informace, které zpochybňují Pavliny řeči, že jí dotují stále rodiče. A to ji znepokojuje.

Pavla se o sebe stará, chodí pravidelně na lékařské prohlídky, dělá si pravidelně veškeré testy a jak sama v legraci říká „dělám školu, tak musím být chytrá, no ne?“. Zodpovědnost za své zdraví se snaží mít, je si vědoma rizik, které by jí mohli z této profese hrozit. Z peněz, které si vydělává hradí různé sporty, kosmetiku, zábavu, oblečení a také finance spojené se studiem. Na dotaz týkající se prevence, jen říká, že to je na každém, záleží kdo jaký standart vyžaduje a kdo je co ochoten podstoupit. Není si jistá, že by nějaká prevence mohla zarazit jev prostituce.

Pavla tvrdí, že je se svým životem spokojená, ale jde na ní vidět, že pokud by finance šly vydělat stejně rychle i jinak, prostituce by nechala. Ale zvykla si na standart, bez kterého nedokáže být. A je na sebe svým způsobem pyšná, že na rozdíl od spolužáků nepotřebuje pomoc a spoléhat se na rodiče. Také je přesvědčená, že nemá problém s prostitucí, kdykoliv přestat. V současné době nemá stálého přítele a tvrdí, že jí to tak vyhovuje, aspoň nemusí nic zatajovat.

Iveta

Ivetě je 35 let. Iveta na mě při prvním kontaktu reagovala s úsměvem, byla milá, snažila se o přátelský kontakt. Při delší pozorování se to mění. Úsměv přechází v pokleslý výraz a jakmile se rozhovoří, jde vidět, že prožívá úzkost. Má 2 malé děti (5 a 3 let), o které se musí sama starat. Přítel ji opustil a o děti nejeví zájem, takže je na vše sama. Už v mladších letech s touto myšlenku koketovala, neměla zrovna idylické dětství. Otec byl alkoholik a matka se mu úplně podřizovala. Dost často, když přišel domů opilý, tak ji mlátil, jak sama řekla. Byly tam tím pádem i útěky z domova, ale vždycky se nakonec musela vrátit, protože neměla kam jít a nebyla příliš

velký extrovert, takže se ani neuměla a nechtěla chytanou nějaké party. Neviděla tedy další řešení než se zase vrátit tam, odkud přišla. Byla pod drobnohledem kurátora pro mládež. Jakmile jí bylo 18 let, odešla z domova natrvalo. Šla za tehdejším přítelem. Později poznala dalšího přítele, otce zmiňovaných dětí a podle ní to byla největší chyba v jejího života. Iveta má o příteli špatné myšlenky, nadává na něj, je u ní vidět až nenávist. To, že začala s prostitucí, připisuje právě jemu. Udělal jí děti a pak zdrhnul a ona je teď na všechno sama, neplatí na děti nic a tak jí nezbyvá než se starat sama, jak umí. Sama neví, co se mělo udělat, aby s prostitucí vůbec nezačala. Podle ní jinou možnost neměla, ale také se dozvídám, že podle ní je možná dobré začít s prevencí už na školách, vtoukat dětem, že je to něco nestandardního. Formou přednášek ukazovat, jak může dopadnout člověk, který to dělá už dlouhá léta. Upozorňovat také na to, jaká negativa má prostituce na ulici, co udělá s lidskou bytostí, sama si to vyzkoušela na vlastní kůži. Dle jejích slov se ještě dokázala zachránit a z ulice utéct do klubu. Rizika jsou největší právě na ulici. Zatím říká, že si na současnou situaci zvykla a doufá, že třeba jednou najde bohatého prince, který jí zachrání, ale zatím to nevidí v růžových barvách.

Aneta

Aneta je mladá 28 letá maminka malého 2 ročního chlapce. Při svém vyprávění působí plaše. Dle jejího vyprávění osud si s ní divoce zahrál. S manželem si vzali hypotéku a začali pracovat na svém vysněném domečku. Bohužel do Anetina života a štěstí zasáhla velká rána. Manžel měl nehodu a na její následky zemřel. Aneta zůstala na výchovu i na hypotéku sama. Rodiče jí, byť by rádi chtěli, nebyli schopni pomoci. Občas nějakým obnosem přispějí, ale je to poskromnu. Příjmy nebyly dostatečné. Aneta viděla jediné východisko. Založila si webové stránky a prostituci provozuje touto formou. Má už své stále klienty, které si jí našli na webu a oslovili jí a Aneta si s nimi i pak sjednala osobní schůzku. Vidí to jako jediné řešení, jak uživit sebe a své dítě. Sama neví, jak dlouho bude schopná tuto práci provádět, má obavy z přibývajících let a ze stárnutí, že nebude již tak žádaná. Prodat dům a zbavit se tak hypotéky Aneta nechce, je to dle jejich slov, to jediné, co jí po jejím příteli zůstalo. I když s tím má velké problémy a starosti, přece jen se chce snažit to nějak utáhnout. Ale má neustále dluhy, tak neví, jak dlouho to zvládne. Aneta se mi také svěřila, že se bojí zdravotních rizik, pohlavních nemocí. I když si to nechce přiznávat, ale pořád to

tam v sobě někde má. Příkládám to tomu, že má malého syna a nedokáže si představit, že by měl jednou přijít o maminku, jen kvůli tomu, že dělala, to co dělala. Také si nedokáže představit, jak mu to jednou vysvětlí a jestli vůbec. Spíše si myslí, že to bude tajit jako ostatní prostitutky v okolí, ale i tak z toho má strach. Pozoruji u ní, že má celkově strach z budoucnosti. Co se týče vztahu o ten nyní určitě nejeví zájem.

5.3 Výsledky šetření

V následující kapitole se budu věnovat konkrétním údajům a poznatkům, které jsem získala během rozhovorů s konverzačními partnery. Tuto interpretaci provádím na základě zvolené kvalitativní metody.

Praktická část mé bakalářské práce měla za účel ukázat, jakou mají klientky motivaci sklouznout k prostituci a jak moc klientky uvedené v kazuistikách vidí rizika prostituce, jak se dívají na prevenci a jaká jsou východiska prostitučního chování. O to jsem se pokusila, ovšem vzhledem k tomu, že se mi podařil rozhovor se třemi respondentkami, nedají se mé výsledky dalece zobecnit.

Výsledkem je, že všechny tři ženy mají něco společné. Hlavní **motiv**, proč začaly s prostitucí se váže na finance. Hlavním motivem tedy byly peníze. Ovšem každá z žen měla jiný doprovázející spouštěč. Jedna z důvodu zachování vysokého standartu, další dvě z nutnosti, aby uživily sebe a své děti. Počátky u dvou klientek můžeme také vycítit v rodině. Rodina nesplňovala přesně to co by dle výpovědí klientek měla. Prvopočátky rizikovosti byly položeny tedy již v rodině, prvotním prostředí, se kterým se setkaly.

Rizika prostituce určitě jsou, to mi potvrdily všechny respondentky a shodují se, že je nezbytně nutné navštěvovat pravidelně lékaře a podrobit se lékařským prohlídkám, ale také ne vždy to klienty dodržují, dle jejich vyprávění, tak jak by měly. Z časového hlediska je to pro ně velmi těžké, pokud přes noc pracují, druhý den musí něco dospat a také obejít různé pochůzky a v nezbytné míře se starat o své ratolesti. Jednoznačně se všechny shodují, že největší riziko je pouliční prostituce, od té se chtějí již už všechny distancovat. Dle výpovědi respondentky, která byla dříve nucena si vyzkoušet i tento druh, je to něco hrozného, špinavého a pod úrovní. Skýtá se tam velké nebezpečí, ať týkajících se zdravotních rizik, tak také kriminality a boje o život. Do jisté

míry mají všechny tři strach z možných zdravotních rizik, tam kde je starost o dítě, tak je ten strach větší i o sebe.

Klientky se také shodují, že je nezbytně nutné se těmto rizikům vyhýbat a zde by mohla zafungovat **prevence**. Ovšem víceméně žádná nebyla schopna vypovědět, jak by ta prevence měla probíhat a kdy by měla začít, jediné co se shodují, že by měla začít už v dřívějším věku, ale jakým způsobem, aby to bylo účinné netušily. Iveta navrhla začít možná už na školách, ve školním věku, návštěvou těchto osob na školách, kdy by formou přednášek bylo řečeno, co to obnáší za rizika a jaké negativa to má. Ovšem také dodala, že neví, jestli by některá ze slečen byla ochotná pomoci a prezentovat sebe jako prostitutku. Sama uznala, že ona by to rozhodně být nemohla.

Východiska také klientky vidí velmi složitě. U Pavly, která je zabezpečena, studuje vysokou školu, to dle jejího není problém, řekne si dost a končí s tím. Ovšem z pozorování vidím, jak je ve svém životě a luxusu spokojená a nepřipouští si, že by mohla mít někdy menší příjem, což by pro ní mohlo být velké zklamání a později problém, proč s prostitucí skončit. U zbylých dvou klientek, Ivety a Anety, se dozvídám, že v nejbližší době určitě profesi měnit nehodlají, vidí velmi reálně jejich krizovou situaci a nedokáží si představit, že jsou schopny nějakým dalším způsobem uživit rodinu. Ale byly ochotné teoreticky polemizovat o možnostech, jak se z prostituce vymanit. Dost často padalo, kdyby si našly přítele, který by byl bohatý a schopen je uživit. Také vidí jako pozitivní, že v České republice existují organizace, které se zabývají pomocí prostituujícím. Dokážou si představit, že kdyby jednou chtěli z prostitucí skončit, obrátí se právě na tyto organizace, aby jim poradili, co dál, kam se vydat, jak dál fungovat.

5.4 Dílčí závěr

Do budoucna je pro všechny pozorované důležité správná výchova, která začíná v rodině a navazuje na ní instituce v podobě školy⁶. Bohužel tohoto nešlo dosáhnout ani v jednom uvedeném případě, rodina nefungovala vždy jak má a prevence také žádná

---

⁶ „Cestou vedoucí k osvojování mravních norem a k utváření hodnotových vzorců a způsobů jednání nazýváme výchovou“ (Jedlička, 1998: 17).

nenastala. V čím dřívějším věku začneme dětem nastavovat správné hodnoty, upozorňovat je na rizika a motivovat je ke lepšímu životu, tím dříve si uvědomí, co je správná volba, co chtějí dokázat a kterým směrem se vydat. Často může zasáhnout životní rána, které svede na nezdravou cestu. A o to je tedy vliv sociálních pedagogů významnější, kdy by se mělo začít pomáhat a vychovávat. Záleželo na otevřenosti každé respondentky, které byly ochotné mi informace poskytnout a rozebrat jejich názor a tím pádem mi napomoci k naplnění mých zvolených cílů. Cíle, které jsem si zvolila se mi víceméně podařili naplnit a získat potřebné informace, které jsem chtěla získat. Jen v některých případech klienty úplně nebyly schopné mi na kladenou otázku odpovědět.

ZÁVĚR

I přes různost názorů na problematiku legalizování prostituce převažuje ve společnosti negativní postoj a prostituce je hodnocena jako amorální jev poškozující pověst České republiky v zahraničí, negativně je vnímána i otevřenost prostituce a veřejná přístupnost na mezinárodních tazích silnic první třídy. Bylo by však kontraproduktivní zakázat prostituci zákonným aktem (Chmelík, 2003).

Prostituci vymítit nelze a ani její striktní zákaz by nic nevyřešil, je potřeba určit pravidla pro její provozování, snažit se eliminovat nežádoucí důsledky a důsledně odhalovat trestnou činnost s ní související. Nejúčinnější se v této oblasti jeví terénní sociální práce, již se věnují příslušné organizace, které jedině takto mohou přímo poznat dané prostředí, příčiny a osoby v něm se pohybující, a poskytnou jim příslušnou odbornou pomoc. Na základě takto nabitých informací mohou následně apelovat na příslušné státní úředníky, které se zabývají legislativou a leccos ovlivnit. Velmi důležitou roli hraje také prevence, kterou je třeba využít nejdříve, aby mohla být účinná. Je lepší patologickým jevům předcházet, než je později napravovat, kde již můžou být rizika a problémy, na jev navazující.

V práci jsem se snažila dokázat uvedenou teorii na příkladech z praxe, a to pomocí tří kasuistik. Nejdůležitější je dle mého prevence a podpora organizací, které se pomocí prostitutkám zabývají.

Svou práci jsem rozdělila na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části bakalářské práce jsem vycházela z odborné literatury. Celou tuto část jsem rozdělila do 4 kapitol. Na teoretické část jsem napojila část výzkumnou, kde jsem využila kazuistiky, jak klientky samy vnímají motivaci, rizika, prevenci a východiska z prostituce. Zde se mi potvrdilo, to co vychází z odborné literatury, klientky motivují nejvíce peníze, ať už z důvodu lepšího standartu či z nucených důvodů, kdy neviděly klienty jiné řešení a také velký vliv má rodinné prostředí. Rizika tam vidí a jsou velká, ale nedokáží si v některých případech samy pomoci.

Je tedy zřejmé, jak vyplynulo, že nejčastějším motivem k prostituci jsou peníze. Všechny dotázané mají vesměs pocit, že ke stejnému obnosu nelze dojít jinou cestou a nejsou tedy schopny se z problému vymanit. Prostituci vidí jako špatnou, ale na druhou stranu jim přináší to, co potřebují. Rizika jsou ze strachu z nemocí, za nutné tedy vidí pravidelně navštěvovat lékařské prohlídky. Zastavit prostituci může včasná prevence, ovšem nedozvěděla jsem se, jak dalece věří, že by to prostituci do budoucna omezilo.

Z výsledků šetření mi také vyplynulo, že je dobré zřizovat pomáhající organizace, které budou nápomocny prostituujícím osobám. Praktickou část uzavřelo mé zhodnocení vymezených cílů a vlastní závěry a doporučení.

Problémy provázejí prostituci, jsou impulsem pro sociální pedagogiku. Výchova je důležitá součást procesu socializace jedinců. Již mládež by měla být podrobována prevenci v brzkém věku a tím pádem zařazení a vedení ke správné socializaci, ke změně. Sociální pedagogika udává sociálně výchovné působení, jak na minoritní a rizikové skupiny působit z hlediska rodiny, školy. To vše ukazuje na opodstatněnost sociální pedagogiky. Je velmi důležité tedy také pro rizikové skupiny zřizovat specializovaná centra, která budou pomáhat jedincům a vést je správným směrem a pomáhat vyvarovat se negativním vlivům. Také doprovázející sociální patologické jevy, které s prostitucí souvisí, mají na jedince negativní vliv. Je tedy nezbytně nutné zřizovat speciální centra na pomoc těmto obětem. Je nutné se zaměřit na zdravotní centra, která se zaměří na jedince po zdravotní stránce a to tím, že se budou snažit vyvarovat zdravotním rizikům jako pohlavně přenosné choroby AIDS, syfilis, kapavka a další. U nás existuje Rozkoš bez rizika, která se zabývá a pomáhá prostitutkám, dále centrum pro prevenci Network East West, jejím účelem je informovanost o problematice AIDS a pohlavně přenosných chorobách. Další specializované centrum je La Strada zajišťuje sociální služby, prevenci obchodu s lidmi mezi rizikovými skupinami a nucené prostituce a vzdělávání, usiluje o legislativní změny s cílem předcházet obchodování s lidmi. Násilí je také často spojeno s prostitucí, proto také zmiňuji specializovaná centra jako Bílý kruh bezpečí či Dona, ty se zabývají pomocí obětem trestné činnosti. Dále zřizovat centra, která se budou zaměřovat na drogovou problematiku, zde již existuje sdružení Podané ruce, která se orientuje na terénní práci. Všechny tyto sociální patologické jevy mohou doprovázet prostituci a proto je nezbytné, aby tato specializovaná centra existovala a navzájem společně spolupracovala a pomocí sociální pedagogiky působila v rizikových skupinách.

RESUMÉ

Svou bakalářskou práci píši na téma sociopsychologické faktory ovlivňující prostituční chování. Toto téma jsem si zvolila proto, že jsem se stala svědkem prostituce ve svém okolí a nebyla jsem schopna nijak zasáhnout a navrhnout pomoc.

Má práce je rozdělena na dvě části. Teoretickou a praktickou. V první části, již je teoretickou, uvádím definici pojmu prostituce, historii, zmiňuji se o motivech, příčinách a formách prostituce. Dále uvádím aspekty prostituce, jako její trestnost a rizikovost a také východiska z prostituce. Zvláštní pozornost zde věnuji prevenci a pomáhajícím organizacím.

Další část, praktická část, je zaměřena na šetření. Předmětem mého zkoumání byla motivace, rizika a možnosti prevence a případná východiska, jak se z prostituce vymanit z pohledu samotných klientek.

Aby docházelo v budoucnu ke zmírňování problémů spojených s prostitucí, je třeba řešit legislativu, volit prevenci, zvažovat opatření a možná řešení vůbec.

ANOTACE

Práce je věnována problematice zvané prostituce. Je členěna do pěti částí. V první kapitole je vymezen pojem prostituce, v druhé části popsána historie. Výklad ve třetí části je o motivaci, příčinách a formách prostituce, na to navazuje čtvrtá část, která popisuje aspekty prostituce a východiska z prostituce. Zde najdeme zmínku o trestné činnosti, problémech prostituce a prevenci. A také o pomáhajících organizacích, psychosociálních službách a práci streetworkerů. V poslední kapitole jsou zachyceny tři příběhy prostitutek, které toto řemeslo poznaly na svoji vlastní kůži.

Klíčová slova

Prostituce, sociální a psychologické faktory, prevence

ANNOTATION

This thesis is devoted to the issue called prostitution. It is divided into five parts. The first part defines the concept of prostitution. In the second part describes the history. Interpretation in the third part of the motivation, causes and forms of prostitution, it follows the fourth part, which discusses aspects of prostitution and bases of prostitution. Here we find mention of the crime problems and prevention of prostitution. And the helping organizations, psychosocial services, and street works. In the last part, captured three stories of prostitutes who have identified this craft on their own skin.

Keywords

Prostitution, social a psychological factors, prevention

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BASSERMANN, L.** Nejstarší řemeslo. Praha: Mladá fronta, 1993.
- BROUK, B.** Lidská duše a sex. Praha: Odeon, 1992.
- CHMELÍK, J.** Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál, 2003.
- DISMAN, M.** Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2002.
- GJURIČOVÁ, Š., Kocourková, J., Koutek, J.** Podoby násilí v rodině. Praha: Grada Publishing, 2002.
- IMIELIŃSKI, K.** Psychohygienu sexuálního soužití. Praha: Avicenum, 1983.
- JANULA, J.** Diagnóza: Deviant. Praha: Albertaplust, 1999.
- JEDLIČKA, R., KOŤA, J.** Aktuální problémy výchovy. Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Praha: Karolinum, 1998.
- KEMPŇY, L.** Příspěvek k psychologii prostituce. Brno: Ladislav Kempný, 1939.
- KOVAŘÍK, M.** Šlapky šlapou do Evropy. Praha: Magnet Press, 1993.
- MALINOVÁ, H.** Sociální patologie. 2. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982.
- MATOUŠEK, O. a kol.** Sociální práce v praxi. Praha: Portál, 2010.
- MÜHLPACHR, P.** Sociální patologie. Brno: Masarykova universita, 2001.
- MURÍN, G.** Sex kontra kultura. Praha: Hynek, 1999.
- PAULOVÁ-RUŽIČKOVÁ, E.** Jak rozřešíme pohlavní otázku. Praha: Volné myšlenky československé, 1922.
- PONDĚLÍČEK, I., PONDĚLÍČKOVÁ, J.** Lidská sexualita jako projev přirozenosti a kultury. Praha: Avicenum, 1974.
- PRUDILOVÁ, M.** Životopisy českých profesionálek nejstaršího řemesla. Vlkov: Kalkulka, 1991.
- RINGDAL, N.J.** Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějin prostituce. Brno: Doplněk, 2000.
- SCHREIBER, H.** Nejstarší řemeslo: kulturní dějiny prostituce. Praha: Mladá fronta, 1993.
- STRAUSS, A., CORBINOVA, J.** Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie. Boskovice: Albert, 1999.
- TERYNGEL, J.** Podnikání, právo, sex a erotika. Praha: NUGA, 1991.
- TIGGEY, M.** Z lásky nebo za peníze: kuplíři a provozování prostituce. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2002.
- UZEL, R.** Mýty a pověry v sexu. Praha: Práce, 1991.

Internetové zdroje

Internetové stránky **Rozkoše bez rizika.** Dostupné na
<http://www.rozkosbezrizika.cz/cz/kdo-jsme/1-poslani-organizace/>

Internetové stránky **Ministerstva vnitra ČR.** Dostupné na
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce/rozbor.html>